

Studia Politica Slovaca

Časopis pre politické vedy, najnovšie politické dejiny a medzinárodné vzťahy.

Vydavateľ: Ústav politických vied SAV.

Šéfredaktor PhDr. M. Pekník, CSc.

Ladislav Macháček

V recenzii prvého politologického časopisu *Politické vedy* (ISSN1335-274) na stránkach Sociológie (2001, č.4, s. 409 – 410) sme konštatovali, že jeho vydavateľ UMB v Banskej Bystrici a Politologický kabinet SAV pod vedením hlavného redaktora prof. P. Kulašika otvoril v priebehu prvých troch rokov od jeho vzniku v roku 1998 relatívne široký priestor pre pertraktovanie klasických politologických tém, ale umožnil aj prienik autorov z iných vedných oblastí (napr. sociológie) k svojim čitateľom. Proces inštitucionalizácie politických vied na Slovensku pokračuje a dá sa povedať, že sa prehlbuje. Dôkazom je, že Politologický kabinet SAV sa zmenil na Ústav politických vied SAV, ktorý, ako je to pravidlom plnohodnotných vedeckých ústavov SAV, zavŕšil svoju výstavbu aj vznikom vlastného vedeckého časopisu (s periodicitou dve čísla do roka).

Studia Politica Slovaca podľa úvodného príhovoru svojho hlavného redaktora Miroslava Pekníka v prvom čísle, ktoré vyšlo v roku 2008:“...kladie dôraz na teóriu politiky, prezentáciu výskumu politických systémov, politických aktivít a ich vybraných aspektov, dejín politického myslenia, najnovších politických dejín a problematiku medzinárodných vzťahov“. (s. 3, No. 1, 2008). Ak porovnáваме tento ambiciózny projekt akademického časopisu s tým, čo sa podarilo autorsky naplniť v prvých dvoch ročníkoch, treba zohľadniť skutočnosť, že akademický časopis má vždy komplikovanú situáciu.

Musí dávať veľký dôraz na vedeckú úroveň publikovaných textov, aby si udržal svoje postavenie „akademického“ lídra medzi všetkými ostatnými časopismi obdobného profilu. To často odraduje autorov, ktorí na svojich pracoviskách majú aj iné možnosti publikovania. Vedecký časopis má potom iba malú možnosť výberu a musí sa spoliehať na okruh autorov z

vlastného pracoviska. Redakčná rada sa musí navyiac vyrovnávať so skutočnosťou, že časopis je priestor na vedecký diskurz pre autorov odlišnej filozoficko-ideovej a dokonca politickej orientácie. Aj tento problém sa pri existencii viacerých vedeckých periodík napokon rieši autormi tak, že si vyberajú časopis, ktorého orientácia vyplýva z profilu a orientácie pracoviska vydávateľa.

Niekedy to vlastne pre redakčnú radu nie je problémom. Je to v tých prípadoch ak sa autor zaoberá vecnou analýzou volebných systémov (O. Krejčí: Volební systémy ve světě, s.74 – 93), či analyzuje dostupnú literatúru dotýkajúcu sa politiky krajín tretieho sveta (R. Geist: Rozhodovacie procesy v politike krajín Tretieho sveta, s. 94-114), prípadne sa v texte objektívne interpretujú dostupné štatistické informácie o médiách (I. Sečík: Význam verejnoprávných médií v politickom a kultúrnom systéme spoločnosti, s. 21 – 53).

V niektorých štúdiách sa autori dotýkajú problematiky „ľudských práv“ (N. Kmeť: Disent a ľudské práva, s. 5 – 20), ktorá viedla napokon k revolučným zmenám v európskych spoločnostiach v strednej a juhovýchodnej Európe po roku 1989. Takže sa tu už dotýkame citlivých tém aj pre súčasné generácie politikov a politológov na Slovensku. Niektoré štúdie sa už súčasnosti nedotýkajú prostredníctvom nedávnej minulosti, ale sa aktuálnou súčasnosťou zaoberajú bezprostredne.

Štúdia Miroslava Kusého *Intelektuáli v slovenskej politike pred a po roku 1989* (s. 54 – 73) predstavuje aktuálnu reflexiu politického a politologického myslenia v súčasnosti. Jeho príspevok prechádza od analýzy úlohy intelektuálov pri vzniku komunistického hnutia, v jeho historických etapách pred a po druhej svetovej vojne, ale predovšetkým sa venuje zástoju „intelektuálov“ v jednotlivých úsekoch pred a v ponovembrovom vývoji. M. Kusý sa venuje zahanbujúcim krátkodobým ošialom obdivu a vytriezvenia z vodcu u veľkého počtu najrozličnejších slovenských „intelektuálov“ z okolia Vladimíra Mečiara, dosť podrobne objasňuje skoro už zabudnutý spor slovenských demokratov (P. Zajac a F. Šekej) s politológmi (M. Kusý a S. Szomolányi), vymedzuje svoje hľadisko v diskurze s P. Weissom o kríze politických elít na Slovensku a zmieňuje sa stručne o neadekvátnej a až šokujúcej biede rozličných kultúrnych „mienkotvorcov“ v takej citlivej oblasti ako je diskriminácia Rómov. Aj keď niektoré časti tejto štúdie majú podobu sociologickej eseje alebo dokonca iba žurnalistického komentára, nemožno autorovi uprieť odvahu „ísť s vlastnou kožou na trh“. Domnievam sa, že je to primerané v konfrontácii s jeho ambíciou rámcovať takýto príspevok koncepciou istej spoluzodpovednosti politickej vedy za verejnú politiku. Takýto vedecký

a súčasne občiansko-memoárový prístup je veľmi potrebný, aby budúce generácie politológov sa mohli oprieť aj o subjektívne reflexie politického diania, v ktorom často nečakane prestávame byť komentátorom politiky a robíme „prešľapy“ z politológie do politiky.

Slovenská politologická revue iba nedávno uverejnila recenziu na prácu V. Ondruša *Atentát na nežnú revolúciu* (2010, č. 1). Jej autor Michal Greguška oceňuje takúto výpoveď aktéra dejinných udalostí. Publikovanie takejto knihy je nielen osobnou obranou aktérov. Je to svedectvo doby a je už úlohou historickej a politologickej vedy, aby s týmito reflexiami pracovala, konfrontovala ich a objektivizovala.

Osobitnú pozornosť treba venovať rubrike **Personálie**, v ktorej sa postupne objavuje niekoľko príspevkov: I. Laluha približuje čitateľom A. Dubčeka (s. 115-128), E. Petrovičová charakterizuje M. Hodžu (2009, 1 s. 77 – 85), M. Pekník prináša profil E. Jurigu (2009, 2, s. 81 – 94). Tento typ príspevkov je dôležitý najmä pre študentov politických vied, ktorých oboznamuje so životnými osudmi mnohých významných politických osobností, najmä s ich interakciou s predchodcami, súčasníkmi i nasledovníkmi. Mladšia generácia všeobecne a politologická osobitne nechápe aktérov politiky ako živé osobnosti s ich ťažkosťami a nepríjemnými vlastnosťami, ktoré si ich generační súčasníci veľmi dobre uvedomovali a vedia pochopiť niektoré politické koncepcie a programové zámery ako súčasť sociálno-osobnostnej situácie a vybavenosti politického aktéra.

Obdobnú sériu príspevkov, ktoré sa venujú politologickým pracoviskám na vysokých školách, prezentuje redakcia v rubrike **Informácie**. V ročníku 2009 je to najmä príspevok *Katedra politológie FF UK v Bratislave* od S. Szomolányi (1, s. 101 – 105) a *Katedra politológie FF TU v Trnave* od T. Zálešáka (2, s. 102 – 104).

Napokon významnou časťou každého vedeckého časopisu je rubrika **Recenzie**, v ktorej sa recenzujú vedecké publikácie, predovšetkým domácej proveniencie. V prvom ročníku sú to recenzie z pera prof. J. Azuda na prácu K. Ivaničku a prof. M. Zelinu na prácu L. Cigánika a E. Jaššovej. Zdá sa, že recenzie sa takto stávajú menej informatívnymi, ale viac kritickými reflexiami daných tém a ich vedeckého zvládnutia autormi. Pravda, písať zasvätené recenzie dokážu aj vedeckí pracovníci ako to vidieť na iných prípadoch (J. Marušiak, J. Lysý). Redakčná prax ukazuje, že predsa len je niekedy problematické uverejniť „anotáciu“ pod rubrikou Recenzia a preto redakcia premenoval rubriku na Recenzie a Anotácie (č. 2, 2009).

Úlohou tejto informatívnej recenzie nie je poskytnúť čitateľovi úplný prehľad toho, čo sa objavilo na stránkach nového politologického časopisu za prvé dva roky. Skôr sme sa snažili zaujať ho témami a koncepčnými zámermi redakcie, ktoré profilujú tento časopis aj v budúcnosti.